

Studiu: Asigurarea egalității de șanse în educație

Prof. învă. preșcolar MITRACHE Alina- Constantina

Liceul Teoretic “Adrian Păunescu”, Bârca, Dolj

În prezent sistemele educaționale, în mod implicit cel românesc, și mai cu seamă la nivel preșcolar, vizează ca ținte dezvoltarea holistică a tuturor beneficiarilor, în manieră integratoare, durabilă și nediscriminatoare, făcând apel în aceeași măsură la perteneriatul cu familia și comunitatea.

Politicile educaționale incluzive sunt în acest fel strategii optime de implementare a unor drepturi, norme, nevoi prin direcții de acțiune precum: programe de integrare, programe curriculare adaptate la nevoile și posibilitățile educaților, parteneriate active cu părinții acestora, sprijin specializate cu servicii competente.

Vom sublinia încă de la început, diferențele semantice ale terminologiei vizate de procesul asigurării egalității de șanse în educație, prin a disemina cele două concepte de referință: incluziune și integrare.

Conform opiniilor, bine fundamentate ale specialiștilor în domeniu (Ecaterina și Traian Vrasmaș), actul incluziunii vizează adaptarea copilului la cerințele școlii, pe când integrarea este un proces mai amplu, și am putea spune, chiar inversul celuilalt: adaptarea școlii la nevoile și cerințele copilului. Astfel văzute lucrurile, atenția noastră trebuie să fie îndreptată în această direcție, acceptând provocările, stabilind țintele, neignorând frânele care pot intervine pe parcursul unei astfel de politici educaționale.

Educația în școala românească, ca și în sistemele educaționale din lume, este actul prin care se fundamentează dezvoltarea personalității în sensul holismului și durabilității. Și tocmai pentru a putea fi realizat acest ideal, educația este și trebuie să fie guvernată de anumite principia și norme. Intre acestea, subliniem “asigurarea egalității de șanse”. Principiu care, odată respectat și implementat, aduce beneficii în ambele planuri, cel al individului și cel al majorității: întrucât fiecare persoană cu cerințe educaționale special evoluează conform particularităților sale, iar majoritatea își dezvoltă toleranța și creativitatea în relaționarea interpersonală.

Considerăm că asigurarea de șanse egale la educație este un proces complex care trebuie să implice ca factori catalizatori atât societatea, cât și sistemul educational. O societate care propune/disponde de medii și condiții propice de exprimare și dezvoltare personală și profesională a personalor cu CES are imperativ nevoie de o școală care formează și educă în spiritul incluziunii, valorizării diversității, responsabilității colective și demnității umane.

Încă de la vârstele mici, în grădinițe, pot fi observate dificultăți în gestionarea situațiilor de <criză>, ce apar la intrarea în colectivitate, atât pentru elevul în cauză, cât și pentru grupul pe care îl frecventează. Toți participanții la acest proces, părinți, educatoare, profesori, specialiști, trebuie să colaboreze spre o bună trasare a parcursului educational al copilului cu CES.

Trebuie urmați anumiți pași, iar integrarea să fie pregătită de timpuriu: școala să dispună de specialiști și să ofere proiecte curriculare pliate pe necesitățile elevilor, cadrele didactice să beneficieze de formare profesională specializată pe domeniul educației inclusive, la clasă să fie aplicate normele educației incluzive, părinții să beneficieze și ei de consilierea specialiștilor pentru a putea întreprinde cu succes acțiunile de sprijin pentru copil, mediul social să fie deschis la parteneriate educaționale ai căror beneficiari să fie elevii cu cerințe speciale.

Astfel, educatia incluzivă poate fi exersată din etapa preșcolarității. Aceasta este perioada primelor interacțiuni sociale, a adaptării la grupuri de joacă, a descoperirii lumii înconjurătoare, dar și a sinelui. O bună implementare a educației inclusive poate debuta cu o dezvoltare emoțională armonioasă, prin creșterea stimei de sine, cunoașterea emoțiilor pozitive, dezvoltarea empatiei , conștientizarea unicității și acceptarea diversității. O vârstă care se vrea a jocului, este mediul propice pentru a forma copiii în spiritual valorilor educației incluzive. Odată format acest mediu, copilul este pregătit să parcurgă o nouă etapă de integrare: școlaritatea.

În școală sunt asigurate șansele la educație tuturor copiilor dacă în plan acțional sunt practicate strategii educaționale centrate pe elev, pe particularitățile și nevoile sale individuale. De la oferta curriculară, programe și proiecte educaționale focalizate pe nevoile elevilor, luarea deciziilor cu implicarea părinților elevilor cu CES, asigurarea de personal didactic și specialiști, la asigurarea unui mediu fizic sănătos și sigur, cu facilități destinate elevilor cu cerințe speciale.

Școala incluzivă are la bază un curriculum adaptat în raport cu nevoile copiilor. Adaptarea curriculumului se poate realiza prin selectarea unor conținuturi din curriculumul general adresat copiilor normali, care pot fi însușite de copiii cu cerințe speciale; introducerea elevilor cu cerințe educative speciale într-o varietate de activități individuale, terapeutice, destinate recuperării acestora; folosirea unor metode și procedee didactice, a unor mijloace de învățământ intuitive, de natură să sprijine înțelegerea conținuturilor predate la clasă. La nivelul activităților extracurriculare, se pot organiza activități care să implice comunitatea, activități în cadrul cărora participanții să se cunoască mai bine, să coopereze și să trăiască împreună diferite evenimente.

La nivelul sistemului de învățământ sunt adoptate și aplicate programe de formare a unei imagini reale despre ceea ce înseamnă școala pentru toți, despre avantajele integrării acestor copii (atunci când este posibil) în sistemul obișnuit de învățământ. Includerea trebuie să fie un act responsabil, asumat de personalul școlii, de comunitate, de familie; ea trebuie înțeleasă ca un fapt de normalizare a vieții persoanelor aflate în dificultate și ca o măsură de conștientizare a rolului școlii de instituție publică, la care toți au acces în calitate de cetățeni cu drepturi egale ai comunității. Un astfel de sistem educațional, centrat pe interesele elevilor, pe dezvoltarea de competențe, capacități în ritmul propriu fiecăruia, facilitează tranziția către nivelul următor, cel al mediului socio-profesional.

În concluzie, putem sublinia faptul că incluziunea este o politică educațională, dar în același timp o provocare atât pentru școală cât și pentru societate, întrucât dezideratul ei este orientat spre formarea persoanelor vizate ca elevi/cetățeni ai unei școli/societăți democratice, cu drepturi, responsabilități și șanse egale.

În continuare vom descrie un plan de intervenție personalizată, aplicat în vederea ameliorării dificultăților de integrare socială și de învățare, identificate în cazul unui copil preșcolar diagnosticat cu întârziere în dezvoltarea limbajului, asociată cu stări de disconcordanță afectiv-relațională.

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZATĂ:

I. Informații de bază:

Numele: X Maria

Data nașterii: 2013

Tata: mecanic, vârsta: 30

Mama: casnică, vârsta: 27

Alte date despre familie: este unicul copil, este lăsată în grija bunicii.

Echipa de intervenție: educatoare, logoped, psiholog, medic, consilier școlar.

Alte persoane implicate în program: bunica

Perioada de desfășurare a programului: 3 luni

II. Starea actuală a copilului:

Sector de referință: întârziere în dezvoltarea limbajului

Comportament cognitiv: limbaj și comunicare – vocabular sărac, posibilități de exprimare reduse, tulburări semantice, dificultăți de analiză și sinteză fonematică; matematică - dificultăți de însușire a conceptelor matematice;

Autonomie personală și socială: aria de autoservire – schema corporală este realizată relativ slab, deprinderi de igienă personală și de păstrare a sănătății sunt parțial dezvoltate; aria de

socializare – conduită și atitudini dominate de infantilism afectiv și stări de afectivitate contradictorii, posibilități bune pentru dezvoltarea atitudinilor de relaționare;
Psihomotricitatea: dificultăți de orientare, organizare și structurare spațială și temporală.

III. Evaluare inițială:

Instrumente folosite: testul de motricitate general Ozeretski, testul Binet- Simon, probe pentru cunoașterea vârstei psihologice a limbajului, probe curriculare, chestionare, convorbiri, observația.

Diagnostic: medical: -, psihologic: întârziere în dezvoltarea limbajului, stăride disconcordanță afectiv- relațională; psihopedagogic: prezintă nevoie de afecțiune, de integrare, de modele socio-umane.

Pedagogic: adaptare inferioară la cerințele curriculare

Capacități- competențe – abilități- lagune- nevoi: capacități de învățare comportamentală prin imitație, posibilități relative bune de comunicare orală, gestuală, expresivă; identifică cu ușurință situațiile sociale care pot să-I aducă beneficii; toleranță scăzută la frustrare, nevoi de identificare; nonconformism; relaționare încordată, carențe afective, nevoie de valorizare și recunoaștere social, slabă coordonare psihomotrică.

Intervenții anterioare: inexistente

IV. Derularea programului de intervenție

Domeniul de intervenție: terapia tulburărilor de limbaj

Motiv de referință: diminuarea dizabilităților printr-un antrenament continuu și gradual

Scopul programului de intervenție: efectuarea unei game variate de exerciții, accesibile și în ritm propriu atât la grupă cât și individual în cadrul orelor de terapie, în vederea îmbogățirii vocabularului, dezvoltării limbajului, a capacității de înțelegere și a atitudinilor pozitive de relaționare în grup.

Obiective pe termen scurt:

Formarea abilităților de înțelegere

Dezvoltarea auzului fonematic

Dezvoltarea capacității de a forma cuvinte prin înlocuiri de sunete și silabe

Activizarea vocabularului pasiv

Formarea capacității de a formula propoziții simple și dezvoltate.

Nivel initial: nu diferențiază sunetele inițiale ale cuvintelor, nu cunoaște semnificația anumitor cuvinte, prezintă exprimare lacunară, utilizează cuvinte simple pentru exprimare, prezintă capacitate redusă de a formula propoziții.

Obiective pe termen scurt	Obiective operaționale	Sarcina de învățare	Metode	Mijloace	Evaluare
Dezvoltarea abilității de înțelegere	-să repete sunetele auzite' -să asocieze/ identifice/ reproducă sunete din natură' -să execute comenzi simple	Imitarea sunetelor din natură în șoaptă, în ritm prelungit, solicitarea de a executa diferite comenzi simple și verbalizarea propriilor acțiuni.	Demonstrația Explicația Exercițiul Jocul senzorial	Jetoane cd- player	Continua Observarea comportamentului

Dezvoltarea auzului fonematic	-să pronunțe silabe -să identifice sunetele dintr-o silabă/ cuvânt -să despartă în silabe cuvintele date.	Pronunțarea unor serii de silabe opuse încadrate în cuvinte paronime cunoscute; Identificarea poziției sunetelor într-un cuvânt dat; Constituirea de cuvinte cu sunetele date.	Jocul Exercițiul Explicația	Jocul sunetelor Imagini Obiecte Alfabetar	Intermediară
Dezvoltarea capacității de verbalizare a propriilor trăiri și cunoștințe acumulate	-să povestească cu suport imagistic -să relateze o întâmplare, cu ajutorul întrebărilor de sprijin.	Realatarea unei povești cunoscute cu ajutorul imaginilor; Ordonarea imaginilor date, în ordine cronologică; -denumirea, descrierea unor întâmplări/ activități din programul zilnic.	Expunerea Explicația Conversația Exercițiul.	Imagini din povești; Imagini cu momentele zilei.	Finală.
Dezvoltarea capacității de a analiza și sinteză fonematică	-să formuleze cuvinte cu o silabă dată	Exerciții de transformare a unor cuvinte prin înlocuiri de sunete sau silabe.	Jocul Explicația Deonstrația	Alfabetar Jetoane	

V. Evaluare finală:

Criterii de evaluare: minimale – îmbogățirea și activizarea vocabularului, stabilirea poziției unui sunet în cadrul unui cuvânt, respectiv a unui cuvânt în cadrul propoziției, folosirea cuvintelor care exprimă însușiri sau raporturi dintre fenomene; maximale – dezvoltarea capacității de a povesti în succesiune logică ceea ce observă, folosirea corectă a cuvintelor cu caracter abstract sau generalizator.

Instrumente de evaluare: teste standard, teste criteriale, convorbirea, observația, testul Zazzo.

VI. Concluzii: evaluarea rezultatelor la finalizarea programului au evidențiat o relativă dezvoltare a limbajului, o reducere parțială a disonanței afectiv-relațională.

VII. Recomandări: este necesară o continuitate a programului de recuperare inițiat, implicarea specialiștilor și mai ales conștientizarea tutorelui copilului și implicarea sa în procesul terapeutic dezvoltat.

Bibliografie:

‘‘Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani’’, coord. Dr. Mihaela Ionescu, ed. Vanemonde, 2010

“Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții”, coord. Ecaterina Vrasmaș și Traian Vrasmaș, București, 2012